

INNHold

Nr 1 - 2019

MARKEDET – de store linjene:

Kaotisk tømmermarked i Europa	2
Posisjonerer seg for virkesknapphet fremover	4
Klimakrise i tysk skogbruk - markedet faller	6
Tømmerprisene faller til 2010-nivå	9

SAGTØMMER:

BergeneHolm: Setter produksjonsrekord	10
Moelven: Lagrene er fulle	11

TØMMERAKTØRENE:

(For) mye tømmer – primærskogbruket tar støytten	12
Nortømmer økte mest i vinter	13
Tips og råd til skogeierne	13

KORT FORTALT

Tendensen er den samme hos alle aktører; nå flyter markedet over av tømmer. Særlig har sagbrukene fulle lagre, men også treforedlinga må nå si nei til ekstra virke. «Alle» forteller imidlertid om relativt stabile produktmarkeder. Det er rett og slett tilbudet som har økt så brått. Og biller, stormer og tørke får skylden for det «hotte» tømmermarkedet. Og prisfall.

Tømmer som står i fare for å gå ut på dato for industrien, gjør imidlertid leverandørene kreative, så flere melder om nye markedsstrømmer. Men det blir færre og færre hull å putte overskuddslagrene inn i.

Bakgrunnen for den kaotiske markedssituasjonen for tømmer nå er ekstremværet Mellom-Europa har vært utsatt for siste halvannet året. Klimakrisen synes å ha kommet til de europeiske skogene. Nytt er at også bøk og furu rammes, - ikke bare grana

ANSVARLIG UTGIVER:

NORSKOG er en interesseorganisasjon for profesjonelle skogeiere i Norge. «INNSIKT - marked» et et nytt informasjonsprodukt fra NORSKOG som skal gi våre medlemmer og bransjen bedre oversikt over markedet.

Redaktør: Line Venn
line.venn@norskog.no

Store mengder tømmer tilflyter industrien. Illustrasjonsfoto.
Foto: Line Venn

Kaotisk tømmermarked i Europa

Værrelaterede forhold som storm og tørke svekker skogen for biller. Alt dette har inntruffet i de Mellom-Europeiske skogene nå – og resulterer i kaotiske tilstander i tømmermarkedet.

Tekst: Line Venn

Mens man var bekymret for at det skulle bli nok biomasse til alle, når de nye store industrianleggene i Sverige og Finland kom i drift, har naturen spilt oss et pek og sørget for at hele Europa nå flyter over av tømmer. Det er barkbilleangrep i Tyskland, fortsatt igjen stormfellingsvirke i Polen og svenskene har stanset import av massevirke fra Baltikum av frykt for billeangrep i Sør-Sverige. Samtidig har det vært en fin vinter og god tele. Det har gitt høy hogstaktivitet mange steder – også her til lands.

Usikker billefremtid

Når billeangrepene på grana vil avta er det ingen som vet. Forsker Paal Krokene på Nibio forteller at vi vet lite om hvordan vi kan klare å styre situasjonen inn i smulere farvann. Feller synes bare å samle billene. Det er værforholdene som avgjør og de har man jo som kjent liten styring over. Men den varierende og kjølige forsommeren har i alle fall begrenset massesverming og heller bidratt til at billene har klekket porsjonsvis. Det gir dem mindre slagkraft, og gjør dem mindre dødelige når de ikke får opptrådt samlet. Men mens vi frykter to generasjoner i Norge, setter det situasjonen

litt i perspektiv når tyskerne snakker om å slippe en fjerde generasjon.

Fallbyr tømmer til «alle»

Situasjonen har resultert i en desperat kamp med tiden om å sikre verdiene fra skog som allerede er angrepet. Tømmeret må ut før det forringes. Det gjør at både sagbrukene og treforedlingsindustrien i Europa nå fallbys tømmer fra «alle kanter», som strømmer inn til industrien.

Fra møte i European Paper Industry i Østerrike blir det meldt om stappfulle lagre hos både sagbruk og treforedlingsindustri over hele fjøla – helt ned til Portugal. Og til og med i Finland, der forbruket har gått opp etter at nye store foredlingsanlegg tar unna store mengder mer tømmer. Bare det nye anlegget i Äänekoski tar unna fire millioner kubikkmeter på maks kapasitet. Men så har også Metsä et stort sagbruk i Russland for å sikre sagbruksflis, og der har de god tilgang om dagen. I tillegg har avvirkingen i Finland økt.

Resultatet er dropp i tømmerprisene. Etter det NORSKOG erfarer er sagtømmerprisen nå nede i 45 Euro pr kubikkmeter i Tyskland, og noen steder så lavt som 35 Euro. Mens massevirke blir solgt til 15 Euro kubikkmeteren, noe som ikke er nok til å dekke driftskostnaden engang.

Skogbildet i Tyskland er foruroligende. Her fra Hessen.
Foto: Max Krause

Ferskt virke – enn så lenge...

Med så mye skadet virke på markedet settes søkelyset på ferskhetsgraden. Foreløpig melder industrien at denne er tilfredsstillende, men bare over sommeren, og utover høsten kan misfarging bli et problem. Da må tømmeret kanaliseres til industri der ferskheten ikke betyr så mye. Papirindustrien er ikke interessert i «gammelt» virke, mens for eksempel palleprodusenter som fokuserer mer på styrke fortsette å ta imot, så lenge styrken er intakt.

Store mengder til Kina

Siden man ikke ser enden på angrepene ennå, betyr det at tilgang på «ferskt» billevirke også kan fortsette en god stund til. Og «alle» leter med lys og lykter etter å bli kvitt overskuddet. Hele situasjonen fører til at tømmerstrømmene har begynt å følge nye kanaler. Og tidligere «importland», eksporterer nå for fullt. For eksempel har Tyskland foreløpig eksportert mer enn 1 million kubikkmeter grantømmer de første tre månedene i år. Det er 64% mer enn i samme periode i fjor. Involverte gjetter at totalen kan komme opp i 5-7 millioner kubikkmeter i løpet av året. Tysk årsavvirkning er normalt på 35 millioner kubikkmeter. Skogforvaltere forteller at publikum nå møtes med hogstflater på store arealer i områder som vanligvis bare plukkhogges.

I leten etter nye markeder for tømmeret, har eksporten til Kina eksplodert, fra flere land, men mest fra Tyskland. I fjor på denne tiden sendte tyskerne et marginalt volum østover

(rundt 2000 kubikkmeter), men første kvartal i år, har man sendt avgårde over 350.000 kubikkmeter. Belgerne har sett samme muligheten og har eksportert nærmere 190.000 kubikkmeter, sammen med østerrikerne som har eksportert rundt 290.000 kubikkmeter virke til et sultent kinesisk marked, melder tysk statistikk.

Motsatt har tømmerflyten inn til Tyskland utenfra naturlig nok stoppet opp. Signalene fra Tyskland nå er at man sannsynligvis ikke kan ta imot noe særlig tømmer fra Norge fremover.

Bøk og furu tørker også i stort monn

Ingen vet hvor lenge situasjonen vedvarer og tilgangen av «skadet» tømmer opprettholdes. Ekstremsituasjonene, kanskje forårsaket av klimaendringene, har fulgt hverandre. Stormer har blitt etterfulgt av billeskader og tørken i fjor i sommer som også førte til store skogbranner enkelte steder, får nå ytterligere konsekvenser. Tyskerne varsler nemlig at også bøken og furua sliter. Fjorårets tørkesommer har satt store mengder trær av disse treslagene tilbake, og hetebølgen som akkurat nå sveiper over Europa hjelper ikke på situasjonen. Representanter fra tyske statsskoger er bekymret og kan melde om store skader allerede.

”

Situasjonen har resultert i en desperat kamp med tiden om å sikre verdiene fra skog som er billeangrepet.

Posisjonerer seg for virkesknapphet fremover

Det voldsomme utbudet av tømmer i Europa har etterhvert nådd det norske markedet også. Men hos våre to skognaboer kan det se ut til at man likevel posisjonerer seg for fremtidig virkesknapphet. Heten i Europa, både værmesig og på tømmermarkedet kan altså vise seg å blåse fort over.

Tekst: Line Venn

Akkurat NÅ

Norge har vært relativt skånet for den kaotiske situasjonen i Europa, men begynner nå å merke konsekvensene. Sagbrukene melder om fulle lagre både av tømmer, men også trelast, etter en god vinter og vår med fin og jevn tilgang på innenlands virke. De norske driftsforholdene har vært gode i vinter. Men også treforedlinga har nok råstoff. Og i tillegg får «alle» tilbud om billig tømmer fra Europa.

Fra norske leverandører advares det imidlertid mot å nå tenke kortsiktig gevinst. Selv om man kan få noen billige lass fra Europa nå, betyr gode avtaler om jevn norsk leveranse på sikt mer, påpekes det.

Sverige: Importerer massevirke

Forventningene om at biomassen igjen blir knapphetsressurs dokumenteres nemlig ganske godt. Dette ses godt i Sverige og Finland. For selv om svenskene akkurat nå har stanset en del av sin import, i påvente av om de selv rammes av barkbilleutbrudd, viser de store linjene at svenskene bekymrer seg mer for om de får tak i nok virke i årene fremover. Og særlig massevirkeimporten som etter noen år med nedgang, i fjor skjøt

fart igjen og endte på rekordhøye seks millioner kubikkmeter, melder Skogsindustrierna, se figur 1. Det henger naturlig nok sammen med investeringene i ny industri. Det nye anlegget til Södra på Värö og SCAs på Östrand har foreløpig stort sett dekt sitt merbehov med importvirke. I tillegg var driftsforholdene i fjor også utfordrende til tider. Men trenden er uansett stigende.

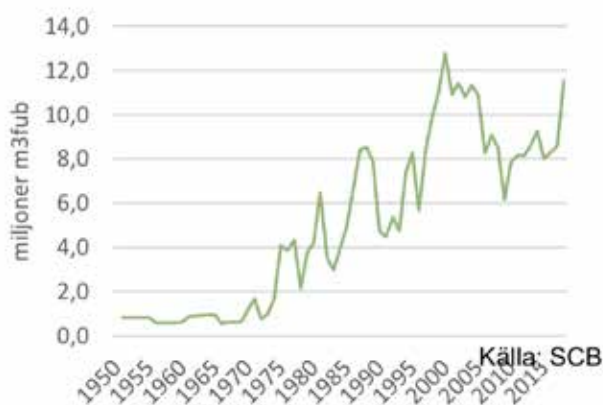
Sverige: Mer balanse på sagtømmer

Sagtømmer hentes også over grensen, men mindre enn i toppårene rundt årtusenskiftet. Da var tilgangen fra Russland og Baltikum større, mens i dag kanalisierer russere og baltere eget virke til egne sagbruk i større grad. Importen av norsk sagtømmer lå på topp i 2015, da sør-svenske sagbruk holdt fristende høye priser på norsk tømmer, fordi knappheten var stor. I dag er den lavere.

Til tross for det importeres 30% av alt svenskene tar til lands fra Norge. Fra Finland får de 13%, og fra Baltikum over 40% (2018), se figur 3. Stormvirke fra Polen gikk også til svensk industri i fjor.

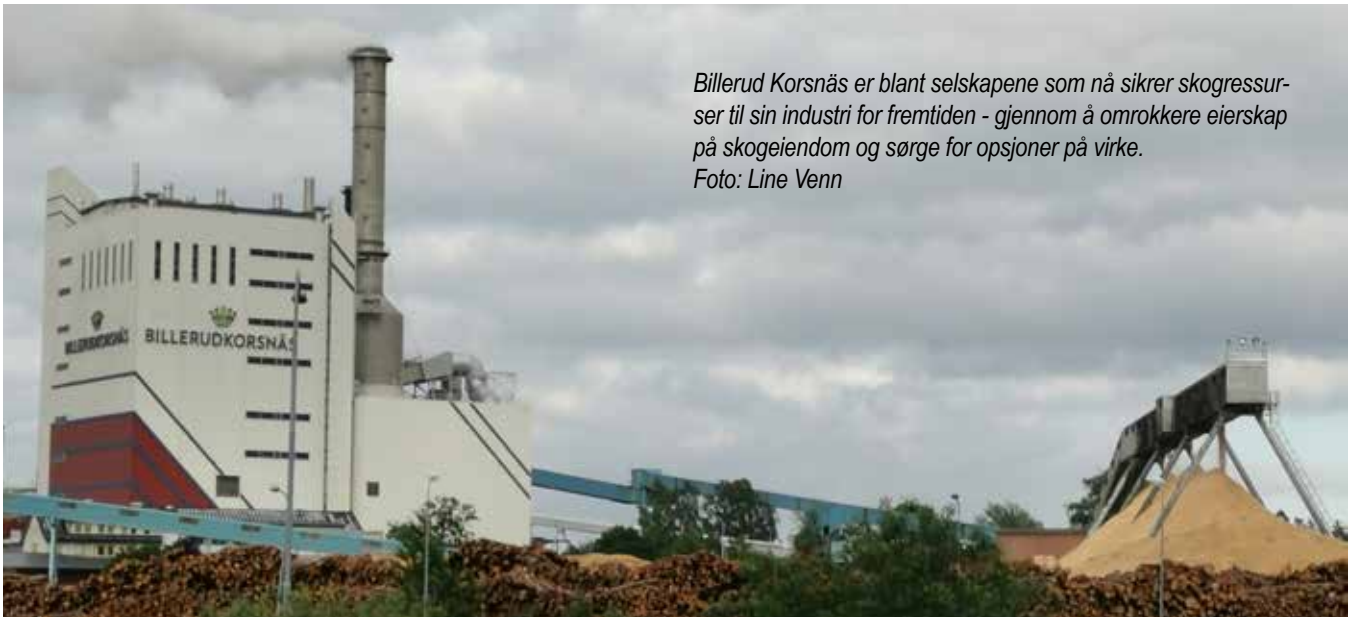
Men det er altså massevirke som er mangelvare for svensk industri, og som får importen til å øke, se figur 2. Beregninger skogsstyrelsen og Skogsindustrierna har gjort viser at den

figur 1. Import av råvare (inkl flis) til Sverige i millioner kubikkmeter.

figur 2. Import av rundvirke til Sverige i 2018 pr sortiment, i mill m³.

Billerud Korsnäs er blant selskapene som nå sikrer skogressurser til sin industri for fremtiden - gjennom å omrokkere eierskap på skogeiendom og sørge for opsjoner på virke.
Foto: Line Venn

svenske masseindustrien i dag trenger omkring 25% mer furu og 15% mer gran fremover, enn det landets skoger selv klarer å frembringe. Mens sagbrukene er omtrent i balanse med det som kan hentes ut fra egne svenske skoger.

Sverige: Vil øke skogproduksjonen

Ettersom ny industri i Sverige fører til et høyere virkesbehovet, ser svenskene etter nye muligheter for å øke egen skogproduksjon, opplyser Skogsindustrierna. Tall herfra viser at industrien bruker mellom 70 og 75 millioner kubikkmeter virke, der svenskene selv leverer litt over 60 millioner kubikkmeter. Produksjonen i de svenske skogene er på rundt 100 millioner kubikkmeter, men over 20 millioner er ikke tilgjengelige enten av driftsårsaker eller på grunn av vern. Også går noe til ved. Prognoser laget av Skogsstyrelsen og Skogsindustrierna viser et potensial for økt avvirkning på 7 millioner kubikkmeter allerede nå. Samtidig vises det at man kan øke årlig avvirkningspotensialet med 12 millioner kubikkmeter innen 2035. Det betyr en økningstakt på 700.000 kubikkmeter i året. Dette skal kunne holde tritt med industriens behov, slik man ser det i dag. Skulle industrien imidlertid vokse ytterligere, må et eventuelt merforbruk altså importeres.

Finland: Metsä planlegger to nye store anlegg

Svenskenes nyeste bruk i Värö og Östrand bruk bruker nå fem millioner kubikkmeter mer virke inn i svensk industri. I tillegg vil Metsäs nye bioraffineri i Äänekoski bruke opptil fire millioner kubikkmeter virke når kapasiteten utnyttes for fullt. Metsä planlegger også i disse dager et nytt biproduktanlegg ved sitt eksisterende anlegg i Kemi, som skal produsere 1,5 million tonn masse. Og i Rauma planlegger samme Metsä et nytt sagbruk som skal skjære 750.000 kubikkmeter trelast. ÅF Pöyry er gitt ansvar for forprosjektering og beslutningene skal tas før sommeren neste år.

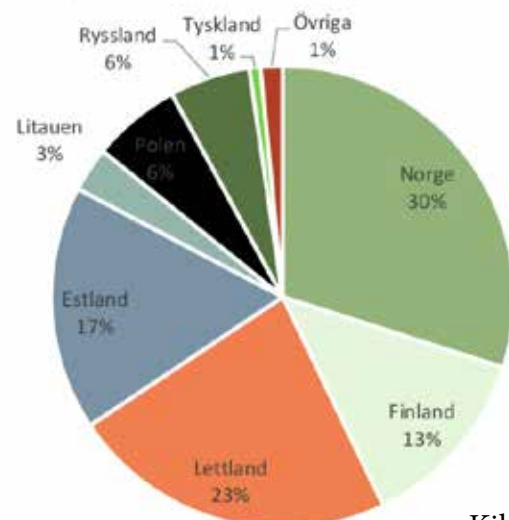
Sverige: Kjøper skog – sikrer råstoff

Både eksisterende og eventuell kommende kapasitetsøkning i industrien i Sverige og Finland vil altså legge ytterligere press på råvareressursene, selv om markedet akkurat nå flommer

over av billetømmer. Og det kan se ut som om enkelte aktører nå er i ferd med å posisjonere seg for det fremtidige virkesbehovet – i form av å kjøpe skog.

Siste tiden har Södra, som tradisjonelt ikke eier skog selv, men kjøper tømmer av sine andelseiere, sikret seg 1,1 millioner dekar skog i Latvia. Og SCA, som har som policy å alltid klare å holde seg selv med 50% råvarer, kjøpte nylig 200.000 dekar i Latvia og 100.000 i Estland. Og nå siste dagene kjøper SCA ca 100.000 dekar til i Latvia (til 260 millioer SEK), skriver Bioenergyinternational.com. Ny produksjon i Östrand krever mer egen skog hos SCA. Samtidig har den store skogeiendommen Bergvik Skog, som StoraEnso og Billerud Korsnäs eide sammen, nå blitt splittet opp. I omrokkeringen sikrer Billerud Korsnäs tilgangen på tømmeret fra sin del på en bedre måte enn tidligere – til tross for at eiendommen deres nylig ble videresolgt. Men altså nettopp til en «pengeplasserer» - med opsjoner, og ikke til konkurrerende industrieier. Slik kan flere av de store industrieierne i enda større grad ha kontroll på tømmeret til egen industri i Sverige – inn i en tid, da kampen om biomassen kan bli tøffere.

figur 3. Import av rundvirke til Sverige i 2018 pr eksportland

Kilde: SCB

Angrepet skog i Hessen. Foto: Max krause.

Klimakrise i tysk skogbruk – markedet faller

Hessen Forst er operativ forvalter av 342.000 hektar statsskog i Hessen omtrent midt i Tyskland, som nå er hardt rammet av naturkatastrofer som påvirker den tyske skogen. Stormer og biller tar grana og nå tar tørken bøken og furua også. Max Krause er kundebehandler i selskapet og beskriver situasjonen som dramatisk.

Tekst: Line Venn

Det hele startet i januar i fjor da stormen «Friederike» traff Tyskland. Etter det har skogene ikke vært de samme.

Fra plukkhogst til store «storm-flater»

– De tyske skogene skjøttes til vanlig med plukkhogst. Enkeltrær tas ut for å gi mer plass til nabotrær. Flatehogst forekommer ikke og det gjør at skogbildet er variert med trær i alle aldre. «Friederike» derimot tvang oss til å hogge store ødelagte flater for å redde virket som hadde blåst ned, særlig i Nord-Hessen. Fjorårets sommer med varmerekorder og minimalt med regn svekket de gjenværende trærne ytterligere. Så kom barkbillene våren (Ips typographus og Pityogenes Chalybeatus). Den varme og tørre sommeren la grunnlaget for tre generasjoner barkbiller og med det en billerekord Tyskland

ikke har sett i moderne tid, innleder Krause om årsakene til situasjonen midt-tysk skogbruk står i i dag.

Storm og biller gir enorme skader

– *Hvilken størrelsesorden snakker vi?*

– Nord i Hessen ble et par tusen hektar sveipt ned av «Friederike»-stormen. I resten av regionen var enkeltrær også rammet. Og vi rakk ikke ta ut alt før billene begynte å gjøre sitt inntog. Selv på områder der vi rakk å rydde, klarte billene å angripe stående skog, rett og slett fordi den var svekket av tørken. Det har tatt tid å rydde etter stormen. Siste rest ble tatt ut for bare for noen uker siden. I Hessen ble det avvirket to og en halv gang så mye virke i fjor enn det normale, på grunn av stormvirket. Hessen Forsts statsskoger tok ut totalt to millioner kubikkmeter gran i alt. Og private skoger og kommuneskoger fulgte samme mønsteret og tok ut omtrent like mye, forteller

Kundeansvarlig Max Krause i Hessens statsskog i Tyskland har hogd dobbelt så mye tømmer siste året enn normalt. Og alt av gran er skadet. Han oppfordrer alle i markedet som kan avstå fra å hogge gran nå å la industrien ta unna skadd virke først.

Hessen regionen i Tyskland

Krause om konsekvensene av den dramatiske stormen i fjor. Ødeleggelsene fra stormen og tørken har gått hardest ut over områdene mellom Köln, Frankfurt og Hannover. – «Friederike» rammet ikke så hardt som stormen «Kyrill» for 11 år siden, men billeskadene vi opplever overgår all statistikk de siste årene, legger han til.

Hogger mest billetrær

– *Hvordan påvirker dette den operative skogskjøtselen for dere akkurat nå?*

– Det siste halvannet året har vi ikke hogd annet enn skadd gran av barvirke. All tid har gått med til å lete opp billeskadete trær og ta ut disse. På lausiden har vi jobbet for å opprettholde leveransene til den lokale industrien som vi har et spesielt ansvar for som statsskoger. Det har ikke vært lett, men det har gått rundt, kan Krause fortelle.

Prisene halvert

– *Hvordan har den enorme avvirkningen over kort tid, virket inn på prisnivået?*

– Den tyske sagtømmerprisen lå jevnt på 95 Euro pr kubikkmeter før «Friederike». Det var egentlig for høyt i verdensmarkedet og vi kunne i grunnen ikke tilfredsstillende etterspørselen innenlands. Det betyr at vi slett ikke hadde noe virke å eksportere. Så traff stormen via Østerrike og Nord-Italia i November i fjor og de tyske sagbrukene fikk plutselig en kilde med billig tømmer der. Siden kom alt billetømmeret. Nå er prisen nesten halvert og ligger rundt 50 Euro pr kubikkmeter for sagtømmeret. Og vi har eksportert store mengder tømmer til Øst-Asia via tyske salgskanaler siste året, forteller Krause. Når tømmeret taper seg i kvalitet tør han ikke si, men når billene har forlatt treet og fått tørke i sola, har det ikke samme styrke til konstruksjon, påpeker han. Så det haster å selge til sagbrukene. Det betyr at disse har gode tider om dagen. – Prisene på trelast har jo holdt seg ganske bra, mens sagtømmerprisene er

halvert. Det er god profit for sagbrukene. Massevirket har falt så lavt at det ikke dekker driftskostnadene engang, forteller Krause.

Til Norge har han ikke solgt tømmer, men skulle noen være interessert, tror han gjerne dette tømmeret er billigere enn det norske akkurat nå.

Klimaendringer utsletter grana?

Hva fremtiden bringer er selvsagt uvisst. Og det er væravhengig. – Hvis sommeren fortsetter tørt og varm som i fjor, vil grana rett og slett forsvinne fra dette området. Bli det kaldere og våtere, kan vi kanskje begrense billeskadene, innenfor en to-treårsperiode, tror skogbrukeren. Han er bekymret for at dette er et tegn på klimaendringer. – Jeg er ingen meteorolog, men det vi opplever er mer ekstremt sommervær, tørke, flere stormer og konsentrert nedbør. Det vil ta tiår å tilpasse skogen nye forhold. Det koster sannsynligvis mindre å tilpasse livsstilen sin for å få ned klimagassutslippene, tror Krause.

”

– Skogeierne får halve prisen for tømmer de er nødt til å hogge, mens sagbrukene fortsatt tjener gode penger på trelasten.

Skadegjøreren i egen høye person. Barbillene er i full gang med å jafse i seg tysk skog. Foto: Max Krause.

Treslagsbytte er nødvendig, – men til hva?

Skogbrukeren planter i alle fall ikke gran igjen etter denne sommeren. Men siste tiden viser store tørkeskader på både bøk og furu også. – Både bøk og furu dør i hele Midt-Tyskland. Grana og furua ble introdusert her for rundt 300 år siden. Mens bøken er stedegen og forekommer naturlig i 90% av områdene her. Nå er den veldig stresset. Hvilke arter som vil like seg her under nye ekstreme værforhold er uvisst. Det er ikke mange treslag å velge mellom når tre av våre viktigste utgår. Og FSC-standarden setter også begrensninger for hvor mye man kan sette av introduserte arter, som for eksempel Douglas furu. 20% av arealet er maks, forteller en oppgitt Krause.

Liten samfunnsrepsons

– *Hvordan responderer det tyske samfunnet og politikerne på det som skjer i skogbrukssektoren i Tyskland?*

– Folk som bor i distriktene er mer oppmerksomme på det som skjer enn de som bor i byene. Men foreløpig har samfunnet og politikerne vist liten interesse for det som skjer. Nå er vi jo på begynnelsen av sommeren og flere generasjoner med barkbiller vil komme utover, kanskje to eller tre. Kanskje ser flere situasjonen når den strammer seg ytterligere til? Fjorårets

skogpolitiske sak handlet mest om vern. Nå har vi en *policy* på ikke å hogge på 10% av arealet vi forvalter. At skogen utgjør en betydelig faktor for karbonfangst og -lagring får vi liten eller ingen kredibilitet for, sukker Krause.

Skogeierne taper, sagbrukene tjener

For næringen betyr den ekstreme situasjonen og prisnedgangen tapte inntekter. – Mange skogeiere har belaget seg på hogstinntekter og høye tømmerpriser. Sagbrukene tjener gode penger, siden trelastprisene holder seg, men tømmer på billigsalg kan bli kortvarig gevinst. Mengden tilgjengelig grantømmer har egentlig sunket siste årene, og vi forventer at det vil fortsette å synke. Det blir rett og slett mindre grantømmer på markedet på sikt, forteller Krause.

På kort sikt ser han at med Tysklands mengder med billetømmer å bli kvitt, anbefaler han alle som har friskt grantømmer som kan bli stående i skogen en stund til, om å la det stå.

– Slik kan det skadete virket i størst mulig grad benyttes før det forringes og blir ubrukelig. Og enda mer virke på markedet kan også være med å presse prisen ytterligere ned., noe vi ikke ønsker, avslutter Krause.

”

– Grana dør av biller og bøken og furua dør av tørke.
Hva skal vi plante da?

Markedssituasjonen i Europa – en stemningsrapport

«– Regnet siste tiden er topp. Det gir trærne ny livskraft. I hvertfall i Swarzwald kan regn og kjølig vær forhindre en fjerde generasjon barkbiller. For andre regioner er det nesten umulig å spå ennå.»

Dette skrev Gerb Ebner på Timber-online.net i mai. Nå er det imidlertid knallvarmt igjen i Mellom-Europa. Europeiske skoger er underlagt skjebner basert på værets luner, som får store utslag akkurat nå. Og det forrykker markedet. Ebner skildrer markedssituasjonen i Europa under. (Saken er gjengitt med tillatelse fra Timber-online.net)

Tømmerprisene faller til 2010-nivå

Selv om været i slutten av mai skulle klare å demme litt opp for billesituasjonen, er tømmerflyten til industrien fortsatt høy. I Østerrike, Bayern og Baden-Würthenberg er dagens prisnivå på sitt laveste siden begynnelsen av 2010.

Tekst: Gerb Ebner – med tillatelse fra Timber-online.net

På ulike gransortimenter ser vi priser på mellom 72 og 83 Euro pr standard kubikkmeter i Østerrike, mellom 75 og 84 Euro i Bayern og 75-83 Euro i Baden-Württemberg.

Laveste prisnivået på lenge

I Østerrike, Bayern og Baden-Württemberg er dagens prisnivå på sitt laveste siden begynnelsen av 2010. Gjennomsnittsverdien i Timber-onlines prisoversikt mellom 2010 og i dag er på 93 Euro/standardkubikkmeter, som altså er 14 Euro høyere enn gjennomsnittsprisen i mai i år. Det betyr omkring 25% lavere hvis man tar hensyn til de respektive maksverdiene.

For Tyskland derimot er prisnivået i sør fortsatt forholdsvis høyt. På Forestry Association Convention i Dresden ble imidlertid desperat prisdumping diskutert. Prispresset kommer av de store mengdene med skadet tømmer særlig fra Midt-Tyskland.

Hvor mye snøskadd tømmer?

I Østerrike frykter man at volumanslagene for snøskadd tømmer fra i vinter har vært for lave. Østerrikes svar på Statskog, Austrian Federal Forestry Office (Österreichische Bundesforste - ÖBf) har anslått at det står omkring 550.000 kubikkmeter snøbrekt virke bare i deres skoger. Dette tas ut nå juni. (ÖBf forvalter blant annet 15% av landets skogsareal).

Produksjonen på sagbrukene i Sentral-Europa er høy for tiden. Og ferskt og sterkt virke etterspørres herfra. *Det er altfor mye virke av slemmere kvalitet*, forklares det med. I Østerrike blir lavere kvalitets gran avvist ved portene til sagbrukene, sies det.

Biprodukter bremser sagbrukene

Mens markedet fortsatt er mottakelig for trelast, forventer sagbrukene heller problemer med biproduktene. Mengden flis er

Fakta:

Kort om skogbruk i Tyskland:

Det totale skogarealet er 107 000 km², og skogbruket er en viktig næring. Den årlige avvirkningen er ca. 35 millioner m³. Ca. 3/4 av skogbruket er statlig drevet. Det produktive skogarealet ble inntil slutten av 1900-tallet betraktelig redusert, men har senere igjen økt noe. I det tidligere Øst-Tyskland ble skogarealet mer enn halvert i perioden 1950–1965. Store skogarealer ble dessuten rammet av forurensning, se for øvrig skogdød. Bedre skogskjøtsel har ført til forbedringer. Av økologiske hensyn satses det mye på nyplanting av løvtrær.

De største skogsområdene ligger i sør, i Bayern og Baden-Württemberg, som til sammen står for over halvdelen av skogavvirkningen. Det tyske skogbruket drives for størstedelen i store enheter; det aller meste av trevirket går til tremasse, cellulose- og papirindustrien. Over 70 prosent er barskog (gran, furu).

Kilde: Store norske leksikon

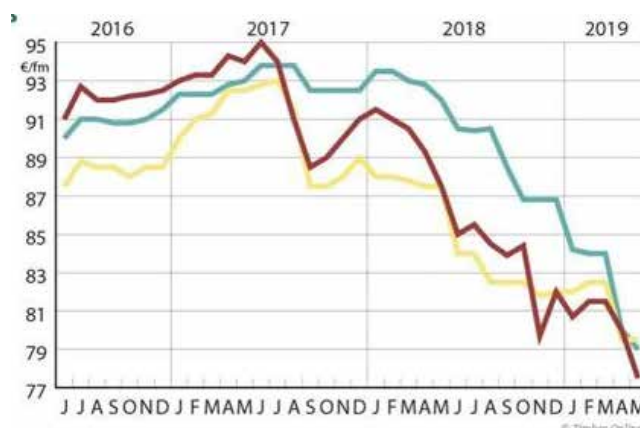
omtrent så høy som i fjor. Men salget av disse volumene går i år mye tregere. Panel-, papir- og pellets-sektorene produserer ikke på 2018-nivå av ulike årsaker. Det kan bremse produksjonen hos sagbrukene.

Flisoverskuddet i Østerrike er rundt 2%. Det ser ut til å bli bemerkelsesverdig mange revisjoner hos pelletsprodusenter. Siloene sies å være velfylte.

Misfarges nå, men styrken er der

Regnet som falt i mai gjør skogen godt, men fører til misfarging av trevirke som skal til industri. Det nedgraderer fort sagtømmeret til massevirke, og massevirke er nesten ikke salgbart i Østerrike for tiden. Opphopningen av skadet virke forårsaker også nye eksportstrømmer særlig fra Tyskland, som har ført til en eksport-eksplosjon til Kina. Første kvartal i år ble over 350.000 kubikkmeter sendt østover, mot 2000 kubikkmeter på samme tid i fjor.

Sagtømmerprisen stuper i Europa.

Tømmeroverskuddet i Norge ble først tydelig på sagtømmermarkedet. Etter en god vinter med flotte driftsforhold, har avvirkingen gått for fullt. I våres har det ligget tømmer langs «alle» veier og skytteltrafikken til sagbrukene har gått jevnt. Disse melder om full produksjon og har både sprengt lagerkapasiteten på både tømmer og trelast.

Bergene Holm:

Setter produksjonsrekord

Terje Brende
– Virkesdirektør
i Bergene Holm:

Det kommer nok tømmer til Bergene Holms sagbruk i disse dager. Virkesdirektør Terje Brende kan berette om produksjonsrekord første halvår i år. – Vi har aldri produsert mer trelast enn vi har gjort denne våren. Fortsetter dette, går vi mot et årsvolum på 1,15 millioner kubikkmeter tømmer gjennom saga. Med det øker vi med 60.000 kubikkmeter fra i fjor, forteller Brende som ikke kan ta imot mer tømmer nå enn avtalt volum, selv om han stadig får tilbud.

– Nå gjelder det å få tømmeret under vann. Da tåler det å ligge stablet. Og heldigvis har en kjølig og fuktig vår og forsommer gjort at det som har vært hogd i vinter og våres som har ligget langs vei, har klart seg ganske bra.

Mye tømmer og produksjonsrekord, blir det mye trelast av. – Ja, vi har faktisk mest trelast. Trelastprisene var på topp i fjor høst en gang og har hatt en nedtur først halvår i år, og det er fortsatt på vei nedover. Spenningen er knyttet til om dette bare er krusninger, eller om det går dypere, forteller Brende. Han bekrefter at det er grana som er mest belastet. – Vi ser jo at det nå foretas store konsentrerte granhogster i Tyskland og

ellers i Mellom-Europa på grunn billeangrepene. Men også i Sør-Sverige er det virke nok. Og da sages det for mye trelast i en periode i forhold til markedet som holder seg stabilt. Brende ser at utviklingen utover høsten vil bli ganske vær-avhengig. – En bløt høst med litt vanskelige driftsforhold kan kjølne markedet og normalisere forholdene, spekulerer han.

Salget av trelast går jevnt og trutt. – Vår, sommer og høst er jo høysesong, så vi satser på å få solgt ut lagrene da. Etter høstferien må vi ikke sitte med store lagre med trelast, nei, kommenterer Brende. Innenlands er han optimistisk, uroen er mest knyttet til eksporten, som utgjør omtrent 40% for Bergene Holm.

Situasjonen resulterer imidlertid i prisnedgang. – Ja, trelastprisene på eksport går ned og tømmerprisen følger også litt ned nå, men det er ikke dramatisk. Nå har jo prisen gått kontinuerlig opp siste fem seks årene. Dette kan mer kalles en liten korleksjon – og det er bare på granprisen, furu står uendret, sier Brende.

På flisemarkedet er det ikke store endringer. – Flisa følger massevirkeprisene og her ser vi ikke noen stor korleksjon. Vi forventer heller ikke store endringer på flisa, kommenterer virkessjefen som sender litt av den både til Tyskland og Sverige, men mesteparten blir i landet.

Brende råder skogeierne til å kanalisere driftene over på tynning. Han mener massevirke markedet er litt lettere en trelastmarkedet. – Og furu. Det er ikke så stort press på furu. Det er grana som er rammet av biller, så det ser ut til at furuprisene holder seg bedre, påpeker han.

På sagbrukene hos Bergene Holm blir det ferie for sagbrukene som vanlig i juli, mens trelastsalget må holde koken oppe. – Så satser vi på at eksportmarkedet friskner til og at tømmermarkedet er stabilt fra høsten av, avslutter Brende.

Moelven:

Lagrene er fulle

Lars Storslett
– direktør i
Moelven Virke AS

Fra Moelven kan det meldes at man har rikelig tilgang på sagtømmer nå inn mot sommeren. Lagrene er fulle etter en god vintersesong hjemme. Og den urolige markedsbalansen i Mellom-Europa som er fylt av billig tømmer fra skadd skog, har etterhvert forplantet seg i det norske markedet også. Men direktør i Moelven Virke AS Lars Storslett tror uroen i markedet er midlertidig og har fortsatt tro på god vekst i etterspørselen etter skandinaviske trevarer på sikt.

Virkesdirektøren går altså inn i sommerferien med velfylte lagre på samtlige anlegg. – God avvirkning gjennom vinteren gjør at vi fyller lagerkapasiteten maks selv om sagbrukene har produsert bra. Vi har fått mange tilbud om ekstra volumer, men måttet takke nei hele siste kvartal, forteller Storslett.

– Nå har det ligget tømmer langs alle veier lenge, holder virket seg ferskt nok for dere?

– Ja, ferskheten på det vi tar inn er god nok og tilfredsstillende kravene. Det sørges for at virket kjøres inn tidsnok. Ingen

tjener på virkesforringelse. Vi forholder oss til normale leveringsbetingelser – også er det viktig å få det fort under vanning. I august vil toget være gått for å levere det som ligger framme nå. Det må inn før ferien, understreker han.

På flis forteller Storslett at etterspørselen er stabilt god, mye på grunn av de store investeringene som er gjort på fiber industri i Sverige og Finland siste årene.

Om trelasten kan Storslett melde om at den internasjonale konjunktoren nok nådde toppen i oktober november i fjor. – Vi lever i takt med verdensøkonomien. Etterspørselen etter skandinaviske sentrumsvarer av god kvalitet er tilfredsstillende i flere markeder, men for sidebord og lavere kvaliteter er det mer utfordrende. Stor tilgang på billig tømmer i Mellom-Europa påvirker markedsbalansen for disse produktene, oppsummerer Storslett.

– Kan skogeierne gjøre noe for å tilpasse seg markedet bedre nå?

– Det er i alle fall rikelig med sagtømmer i markedet og på industritomter nå. Men etter sommerferien vil sagbrukene komme igang igjen. Og selv om det globale markedet nå er litt urolig, har vi tro på god vekst i etterspørselen etter skandinaviske trevarer på sikt, avslutter Storslett.

”

I august vil toget være gått for å levere det tømmeret som ligger ved vei nå.

Markedskonsulent i Nortømmer Knut Melum registrerer at den store hogstaktiviteten hittil i år har ført til høyere veilager enn normalt, men situasjonen er under kontroll og det som er igjen av sagtømmer langs veien kjøres fortløpende inn til industrien.

(For) mye tømmer – primærskogbruket tar sin del av støytten

En god vinter har ført til stort uttak i Norge i år. Nå kjenner imidlertid alle aktørene at markedet er i ferd med å mettes – både med eget tømmer og tilbud fra et overfylt Europa. Og foreløpig tar primærskogbruket sin del av «pris-støytten».

Tekst: Line Venn

Den høye aktiviteten som har vært i vinter bidrar nå til at det er godt med norsk virke i markedet. – En god vinter har ført til fullt trøkk og mye virke ligger fortsatt langs vei. Mesteparten går som planlagt til innenlands industri, forteller Melum.

Mye virke overalt – påvirker tømmerstrømmene

Men Norge er en del av et nordisk marked som også har hatt gode driftsforhold, i tillegg til at Europa sliter med avsetning på skadet virke. Dette påvirker både prisnivået og import- og eksportstrømmene.

– Ja, driftsforholdene har vært gode både i Norge, Sverige og Finland, noe som har ført mye virke inn i markedet. Det merkes blant annet ved tilnærmet importstopp av massevirke fra Baltikum til de nordiske landene, til tross for stort forbruk i våre naboland, forteller Melum.

Han opplever også at eget tømmer er blitt vanskeligere å eksportere ut av landet. – Prisen på eksporttømmer har kommet under press i år, når det må konkurrere med alt det billige billevirket som er tilgjengelig både i Mellom-Europa og i Sverige, understreker Melum som tror det vil være godt med tilgjengelig og

	NORTØMMER	SB-Skog
Innmålt jan-mai	822 312	414 548
Endring volum	114 851	-3 725

ferskt virke i alle fall ut året. – Tømmeret som allerede er tatt ut, forringes fort i sommervarmen på kontinentet, men ny skog angripes kontinuerlig, så jeg gjetter at tilgangen på ferskt virke vil være betydelig gjennom hele 2019, spår han.

Sagtømmer- og massevirkemarkedet

– De norske sagbrukene melder om fulle lagre. Hvilke konsekvenser får dette?

– Mesteparten går til norske bruk ut fra avtaler vi har, men med så mye sagtømmer i markedet, har jeg nå opplevd kvoteinnkjøring mot flere sagbruk. Nortømmer har i likhet med andre aktører iverksatt produksjonsbegrensninger noe tidligere enn vanlig. Noe sagtømmer ligger også lenger enn ønskelig langs veien i påvente av transport, – som forøvrig går på spreng. Men heldigvis har værforholdene vært på vår side sånn rent «billemessig». Norsk industri har god tilgang på virke innenlands i henhold til tidligere inngåtte avtaler. Dette er nok et bilde alle tømmeraktørene kjenner seg igjen i nå, tror Melum.

– Den økte konkurransen om norsk massevirke siste årene kjennes fortsatt, men vi begynner også her å se en metning og høye lagre hos treforedlingsindustrien både i Norge og Sverige. Men posisjoneringen blant kjøperne i det norske massevirkemarkedet er ikke over, og vi vil trolig fortsatt se en høy massevirkepris i årene som kommer, spår Melum – som står midt oppi prisforhandlingene med masseindustrien nå. Hvordan disse ligger an, kan han ikke si noe om.

Prisene synker

Man trenger imidlertid ikke være Sherlock Holmes for å se at dagens markedssituasjon, med så mye tømmer i omløp presser prisene nedover. Både på sagtømmer og massevirke. Hvor mye er imidlertid ennå noe uklart. Massevirkeprisene avtales normalt gjennom halvårskontrakter, mens sagtømmeret har ulike avtaleintervaller.

Primærskogbruket tar sin del av støytten – foreløpig

Trenden akkurat nå er i følge Melum overproduksjon av trelast, og stor tilgang på billig virke gjør at trelastprisene presses nedover. – Primærskogbruket tar sin del av støytten i form av lavere tømmerpriser. Sagbrukene har lavere inntjening enn i 2018, men driver i hovedsak fortsatt med lønnsomhet, mener han.

På sikt tror Melum det vil bli behov for mer ferskt virke fra Norden. – Når billevirket ikke lenger er skurbart, kanskje til neste år eller i 2021 tror jeg igjen eksportmulighetene blir gode for volumer som ikke allerede forbrukes av norsk industri. For de underliggende driverne i markedet er egentlig svært positive. Det bygges mye i mange land og markedene for sulfatmasse vokser også. Papirmarkedet faller imidlertid fortsatt, men her legges det ned og bygges om papirindustri raskere enn markedet faller, oppsummerer Melum.

”

Når billevirket ikke lenger er skurbart, om et år eller to, tror jeg igjen eksportmulighetene blir gode for volumer som ikke allerede forbrukes av norsk industri.

Tips og råd til skogeierne:

Knut Melum i Nortømmer anbefaler:

- Ut i fra situasjonen i markedet akkurat nå, anbefales å tynne eller hogge massevirkerike bestand
- Overvåk billesituasjonen utover sommeren. Med den kalde og våte forsommeren er nok den verste faren for barkbiller over, men situasjonen må overvåkes også utover sommeren.

Nortømmer økte mest i vinter – er nå blant de 500 største

Statistikken viser at Nortømmer er den aktøren som har økt mest i omsatt volum tømmer hittil i 2019. Innmålingstallene fra alle tømmeraktørene viser at Nortømmer har økt mest rent volummessig fra januar til mai. Over 114.000 kubikkmeter mer innmålt tømmer. Se tabellen under. Tallene er basert på Landbruksdirektoratets VSOP-database. Tømmeraktøren skled med det også i våres inn på lista over de 500 største selskapene i Norge.

Markedskonsulent i Nortømmer Knut Melum opplever at «alle» har nytt godt av en god vinter nå i 2019, både i Norge, Sverige og Finland, og at Nortømmer har klart å utnytte forholdene maksimalt. Det er han naturlig nok svært fornøyd med.

VIKEN	GLOMMEN	Glommen Skog AS	MJØSEN	AT SKOG	ALLSKOG	VESTSKOG
1 088 883	836 368	152 097	587 679	532 324	436 743	146 005
86 286	32 548	36 147	81 660	68 710	-58 197	2 001

”

